ORDONANȚA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

9 noiembrie 2009 *

În cauza T-45/01 DEP,

Stephen G. Sanders, cu domiciliul în Oxon (Regatul Unit), și ceilalți 94 de reclamanți ale căror nume figurează în anexă, reprezentați de domnii I. Hutton și B. Lask, barristers,

reclamanți,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul J. Currall, în calitate de agent,

pârâtă,

* Limba de procedură: engleza.

susținută de

Consiliul Uniunii Europene, reprezentat de domnii J.-P. Hix și B. Driessen, în calitate de agenți,

intervenient,

având ca obiect o cerere de stabilire a cheltuielilor de judecată în urma pronunțării Hotărârii Tribunalului din 12 iulie 2007, Sanders și alții/Comisia, T-45/01 (Rep., p. II-2665),

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE
(Camera a cincea),

compus din domnii M. Vilaras (raportor), președinte, M. Prek și V. M. Ciucă, judecători,

grefier: domnul E. Coulon,

pronunță prezenta

Ordonanță

Situația de fapt, procedura și concluziile părților

1 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 27 februarie 2001, reclamanții, domnul Stephen G. Sanders și ceilalți 94 de reclamanți ale căror nume figurează în anexă, au solicitat repararea prejudiciilor materiale suferite ca urmare a faptului că nu au fost recrutați ca agenți temporari ai Comunităților Europene pentru a-și exercita activitatea în cadrul întreprinderii comune Joint European Torus (JET).

2 În Hotărârea din 5 octombrie 2004, Sanders și alții/Comisia (T-45/01, Rec., p. II-3315, denumită în continuare „hotărârea interlocutorie"), Tribunalul a obligat Comisia Comunităților Europene la repararea prejudiciului suferit de fiecare reclamant ca urmare a nerecrutării ca agent temporar și a dispus ca părțile să îi transmită, în termen de șase luni de la pronunțarea acestei hotărâri, informații privind cuantumul, stabilit de comun acord, al despăgubirilor datorate și, în lipsa unui acord, concluziile acestora privind cuantumul despăgubirilor. Tribunalul a amânat pronunțarea cu privire la cheltuielile de judecată.

3 Întrucât părțile nu au ajuns la un acord, au transmis Tribunalului concluziile lor privind cuantumul despăgubirilor.

4 În Hotărârea din 12 iulie 2007, Sanders și alții/Comisia (T-45/01, Rep., p. II-2665, denumită în continuare „hotărârea prin care s-a finalizat judecata”), Tribunalul a stabilit cuantumul despăgubirilor datorate fiecărui reclamant și a obligat Comisia la plata acestora, obligând de asemenea Comisia să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și pe cele efectuate de reclamanți pe parcursul întregului proces desfășurat în fața Tribunalului.

5 Întrucât nu au ajuns la un acord cu Comisia privind cuantumul cheltuielilor de judecată, reclamanții au solicitat Tribunalului, prin înscrisul depus la grefa acestuia la 4 martie 2009, să îl stabilească, în temeiul articolului 92 alineatul (1) din Regulamentul său de procedură, la 449 472,14 lire sterline (GBP).

6 În observațiile sale depuse la grefa Tribunalului la 12 iunie 2009, Comisia a solicitat Tribunalului stabilirea cuantumului cheltuielilor care trebuie rambursate reclamanților la 250 000 GBP.

În drept

Argumentele părților

7 Reclamanții arată că procedura a durat șase ani și jumătate, a necesitat trei ședințe și două hotărâri voluminoase ale Tribunalului și a generat un volum semnificativ de muncă.

8 Diversitatea și complexitatea problemelor ridicate s-ar fi datorat, în parte, atitudinii Comisiei, care, spre exemplu, ar fi solicitat în mod nejustificat să se facă proba răspunderii sale în raport cu fiecare dintre cei 95 de reclamanți. Atitudinea inflexibilă a Comisiei, care, în mod eronat, ar fi contestat cu tărie solicitarea reclamanților, atât în ceea ce privește principiul răspunderii sale, cât și în ceea ce privește aspectul referitor la valoarea despăgubirilor, ar constitui un element pertinent în ceea ce privește stabilirea cheltuielilor recuperabile.

9 Pe de altă parte, unele aspecte ar fi ridicat probleme de drept inedite și importante, referitoare, printre altele, la calificarea juridică a litigiului și la încadrarea sa în sfera contenciosului referitor la funcția publică, la admisibilitatea cererilor de despăgubire în raport cu termenul, la aplicarea prin analogie a termenului de prescripție de cinci ani pentru acțiunile în despăgubire, la interpretarea statutelor JET în urma Hotărârii Tribunalului din 12 decembrie 1996, Altmann și alții/Comisia (T-177/94 și T-377/94, Rec., p. II-2041), sau ar fi necesitat analize complexe privind situația de fapt, referitoare, printre altele, la natura atribuțiilor îndeplinite de reclamanți în cadrul JET și la reconstituirea carierei fiecăruia dintre aceștia, necesară în vederea stabilirii drepturilor bănești ale fiecărui reclamant. Or, cele mai multe dintre chestiunile aflate în litigiu ar fi fost soluționate de Tribunal în favoarea reclamanților.

10 Calculele prezentate de Comisie în vederea stabilirii cuantumului prejudiciului ar fi fost adesea inexacte, ceea ce ar fi obligat reclamanții să efectueze o activitate laborioasă de verificare.

11 Reclamanții ar fi urmărit să își minimizeze costurile prin transmiterea de instrucțiuni avocaților fără a mai recurge la serviciile unui *solicitor*, prin încredințarea aspectelor mai puțin importante unor *barristers* mai puțin experimentați decât consilierii lor principali, care ar fi perceput onorarii moderate, și prin obținerea unei contribuții financiare din partea reclamanților din cauza înrudită Eagle și alții/Comisia (T-144/02).

12 Cauza ar fi avut o importanță fără precedent din mai multe puncte de vedere, în special ținând seama de faptul că încălcarea dreptului comunitar de către Comisie ar fi avut loc în contextul unui proiect comunitar important, că acțiunea Comisiei s-ar fi prelungit pe parcursul întregii perioade de existență a acestui proiect, s-ar fi referit la recrutarea masivă și repetată de personal contractual și ar fi constituit, astfel, o faptă culpabilă gravă a acestei instituții.

13 Cauza ar fi prezentat o importanță financiară deosebită pentru reclamanți, reflectată de cuantumul global al despăgubirilor plătite de Comisie (29 654 315,55 GBP), iar valoarea cheltuielilor de judecată ar fi relativ redusă în raport cu această sumă și cu numărul de reclamanți. Cauza ar fi avut, de asemenea, o importanță economică deosebită pentru Comunități.

14 Comisia ar critica în mod greșit faptul că reclamanții au făcut apel la mai mulți avocați și la un expert contabil, invocând faptul că un singur agent ar fi tratat întregul dosar în privința sa. Implicarea avocaților și a expertului contabil ar fi fost necesară ca urmare a complexității dosarului și, în ceea ce privește Comisia, această instituție ar fi fost, în realitate, asistată de numeroși funcționari în cadrul procedurii. În orice caz, reclamanții ar fi avut un volum de muncă mult mai mare decât Comisia, ținând seama, în special, de repartizarea sarcinii probei.

15 Comisia ar compara în mod greșit prezenta cauză cu o cauză obișnuită care se încadrează în sfera contenciosului referitor la funcția publică și ar propune în mod nejustificat, în acest context, stabilirea cuantumului cheltuielilor de judecată la 250 000 GBP.

16 Cererea reclamanților de stabilire a cheltuielilor de judecată ar cuprinde, într-o măsură relativ redusă, elemente care acoperă pierderea veniturilor și cheltuielile de deplasare ale celor trei reprezentanți nespecialiști, care și-au asumat sarcini legate de gestionarea cauzei care, altfel, ar fi trebuit efectuate, cu un cost mult mai ridicat, de *solicitors*. Ar fi

de asemenea recuperabilă taxa pe valoarea adăugată (TVA) aplicată cheltuielilor rambursabile, precum și costurile aferente pregătirii prezentei cereri de stabilire a cheltuielilor de judecată.

17 Comisia susține că nu ar fi nicidecum justificată acordarea, cu titlu de cheltuieli de judecată, a unei sume superioare celei propuse de aceasta, de 250 000 GBP. Această sumă, obținută prin înmulțirea unei valori rezonabile a cheltuielilor de judecată dintr-o cauză referitoare la funcționari (estimată la 8 500 de euro) cu un factor egal cu 15, pentru a ține seama de caracterul colectiv al acțiunii, și apoi cu un factor egal cu 2,5, pentru a ține seama de diligențele necesare în vederea stabilirii nivelului individual de despăgubire, și, în sfârșit, cu un factor a cărui valoare este de 1/1,3, pentru a ține seama de rata de schimb, ar fi mai mult decât rezonabilă.

18 Argumentul reclamanților potrivit căruia suma solicitată de aceștia ar fi justificată având în vedere pretinsa atitudine abuzivă a Comisiei în cadrul apărării sale din procedura principală ar fi eronat.

19 Astfel, conduita unei părți în cursul procedurii nu ar fi pertinentă decât în ceea ce privește decizia de repartizare a cheltuielilor de judecată cuprinsă chiar în hotărâre.

20 În orice caz, cererea de stabilire a cheltuielilor de judecată nu ar conține niciun element care să sugereze că, în speță, Comisia ar fi avut o conduită ce ar putea fi calificată drept abuzivă. Reclamanții ar face o confuzie între invocarea unui argument neîntemeiat și invocarea în mod deliberat a unui argument fără valoare sau șicanatoriu. În speță, Comisia nu ar fi făcut decât să își apere poziția, iar Tribunalul nu ar fi indicat nicidecum, în hotărârea interlocutorie sau în cea prin care s-a finalizat judecata, că respectiva instituție ar fi avut o conduită abuzivă sau că ar fi invocat argumente fără valoare.

21 În ceea ce privește greșelile de calcul minore și, de altfel, greu de evitat făcute de Comisie, aceasta din urmă le-ar fi recunoscut fără discuție. Pe de altă parte, chiar și reclamanții ar fi făcut unele greșeli de calcul.

22 Comisia, care nu intenționează să conteste în mod specific argumentele invocate de reclamanți pentru a justifica recurgerea la mai mulți consilieri, menționează totuși că nu și-a pregătit apărarea în cadrul acestui dosar decât cu ajutorul unui agent, care a lucrat în mare măsură singur și nu a fost ajutat de alți agenți decât în ceea ce privește anumite aspecte ale dosarului. Comisia se îndoiește de necesitatea reprezentării reclamanților de către doi consilieri în cadrul ședinței din 23 septembrie 2003, având în vedere faptul că această ședință privea o singură problemă de drept, referitoare la temeiul acțiunii. Comisia contestă cererile referitoare la pierderea veniturilor și la cheltuielile de deplasare ale celor trei reprezentanți nespecialiști ai reclamanților. În ceea ce privește cererile referitoare la cheltuielile aferente prezentei proceduri de stabilire a cheltuielilor de judecată, acestea ar fi prea ridicate.

23 Cu privire la afirmația potrivit căreia reclamanții ar fi avut un volum de muncă mai important decât Comisia, aceasta din urmă arată că a prezentat ea însăși în cursul procedurii numeroase elemente de probă și că a avut nevoie de timp pentru a studia elementele prezentate de reclamanți. Nu ar putea fi luate în considerare decât onorariile avocaților care i-au reprezentat pe reclamanți. În ceea ce privește argumentul potrivit căruia reclamanții și-ar fi minimizat cheltuielile prin transmiterea directă de instrucțiuni consilierilor lor, acesta nu ar justifica suma solicitată, ci ar explica, cel mult, de ce această sumă nu este mai ridicată, ceea ce ar fi irelevant.

24 Comisia subliniază că, până într-o etapă avansată a procedurii principale, cele mai importante aspecte i-au privit pe toți reclamanții și au putut, așadar, să fie examinate

împreună. Chiar dacă este adevărat că aceste aspecte au putut avea ulterior consecințe diferite în funcție de situațiile individuale, aceasta nu ar afecta nicidecum caracterul colectiv al modului în care au fost examinate în prima parte a procedurii.

25 Comisia admite că în prezenta cauză existau elemente specifice și nu contestă faptul că aceasta avea o importanță mult mai mare decât cauzele obișnuite în care sunt implicați funcționari. Aceasta ar justifica, de altfel, propunerea sa excepțional de ridicată, în valoare de 250 000 GBP. Nimic nu ar impune însă depășirea acestei sume, având în vedere în special că, până la momentul pronunțării hotărârii interlocutorii, problemele ridicate erau în mare măsură comune celor 95 de reclamanți și că numai ulterior acestui moment a fost necesar să fie efectuate distincții între reclamanți, ceea ce a fost, de altfel, absolut realizabil în practică.

26 În ceea ce privește argumentul reclamanților potrivit căruia cheltuielile de judecată solicitate ar fi proporțional mai mici în raport cu cele solicitate în alte cauze, Comisia remarcă faptul că, în alte domenii, precum cel al concurenței, cel al concentrărilor sau cel al ajutoarelor de stat, cheltuielile de judecată solicitate reprezintă adesea un procent mult mai mic din miza financiară a litigiului, fără ca aceasta să împiedice instanța comunitară să reducă în mod substanțial valoarea acestor cheltuieli de judecată.

Aprecierea Tribunalului

27 Potrivit articolului 91 litera (b) din Regulamentul de procedură, sunt considerate cheltuieli recuperabile „cheltuielile necesare efectuate de către părți în legătură cu procedura, în special cheltuielile de deplasare și de ședere și remunerarea unui agent,

consilier sau avocat". Din această dispoziție reiese că cheltuielile recuperabile se limitează, pe de o parte, la cele efectuate în legătură cu procedura în fața Tribunalului și, pe de altă parte, la cele care au fost necesare în acest sens (Ordonanța Tribunalului din 24 ianuarie 2002, Groupe Origny/Comisia, T-38/95 DEP, Rec., p. II-217, punctul 28, și Ordonanța Tribunalului din 28 iunie 2004, Airtours/Comisia, T-342/99 DEP, Rec., p. II-1785, punctul 13).

28 Conform unei jurisprudențe constante, în lipsa unor dispoziții comunitare care să stabilească anumite tarife, Tribunalul trebuie să aprecieze în mod liber datele cauzei, ținând seama de obiectul și de natura litigiului, de importanța acestuia din perspectiva dreptului comunitar, precum și de dificultățile cauzei, de amploarea muncii agenților sau a consilierilor implicați care a putut fi generată de procedura contencioasă și de interesele economice avute de părți în cadrul litigiului (Ordonanța Airtours/Comisia, citată la punctul 27 de mai sus, punctul 18; a se vedea de asemenea, prin analogie, Ordonanța președintelui Camerei a treia a Curții din 26 noiembrie 1985, Leeuwarder Papierwarenfabriek/Comisia, 318/82 DEP, Rec., p. 3727, punctul 3).

29 În ceea ce privește obiectul și natura litigiului, trebuie să se constate că prezenta cauză se referea la condițiile de recrutare și de încadrare a personalului care lucra pentru întreprinderea comună JET și, astfel cum a constatat deja Tribunalul (Ordonanța Tribunalului din 25 iunie 1998, Altmann și alții/Comisia, T-177/94 DEP, T-377/94 DEP și T-99/95 DEP, RecFP, p. I-A-299 și II-883, punctul 22), ținând seama de elementele specifice ale normelor ce reglementează funcționarea acestei întreprinderi comune, punea, așadar, în discuție aspecte delicate. Comisia acceptă, de altfel, că particularitățile prezentei cauze pot justifica un cuantum semnificativ al cheltuielilor de judecată.

30 În ceea ce privește interesul pe care îl prezintă din perspectiva dreptului comunitar prezenta cauză, Tribunalul constată că această cauză este, într-adevăr, importantă, însă

această importanță este limitată la contenciosul referitor la funcția publică și, mai specific, în acest cadru, la relațiile dintre Comunități și persoanele care ar putea fi angajate în structuri comparabile cu întreprinderea comună JET.

31 În ceea ce privește dificultățile cauzei și amploarea muncii agenților sau a consilierilor reclamanților pe care procedura contencioasă a putut să o genereze, este necesar să fie subliniat că, cel puțin în cursul primei părți a procedurii desfășurate în fața Tribunalului, până la pronunțarea hotărârii interlocutorii, aspectele puse în discuție, care se refereau, printre altele, la încadrarea litigiului în sfera contenciosului privind răspunderea extracontractuală sau a celui privind raporturile dintre Comunitate și agenții acesteia, la admisibilitatea cererilor de despăgubire în raport cu termenul sau la interpretarea statutelor JET, erau delicate, însă îi priveau pe toți reclamanții.

32 Realizarea unor distincții între situațiile individuale nu a fost necesară decât în cursul celei de a doua părți a procedurii, consacrată stabilirii cuantumului despăgubirilor datorate de Comisie fiecărui reclamant. În plus, trebuie amintit că, la acel moment, procedura desfășurată în fața Tribunalului nu privea decât aspectele asupra cărora părțile se aflau în continuare în dezacord (hotărârea prin care s-a finalizat judecata, punctele 7-13 și 39-106), Tribunalul nefăcând decât să ia act de aspectele asupra cărora se ajunsese la un acord (hotărârea prin care s-a finalizat judecata, punctele 33-38).

33 În ceea ce privește interesele economice avute de părți în cadrul prezentului litigiu, Tribunalul constată că acestea erau foarte importante, atât în cazul reclamanților, priviți individual, cât și în cazul Comisiei. Astfel, era vorba despre cereri de despăgubire referitoare la raporturi de muncă ce se desfășuraseră, pentru mai mult de jumătate dintre reclamanți, de-a lungul unor perioade mai mari de 10 ani (hotărârea interlocutorie, punctul 27). În această privință, trebuie subliniat că importanța economică a litigiului nu este decât parțial reflectată de valoarea totală a despăgubirilor, de 29 654 315,55 GBP, care au fost plătite în final de Comisie reclamanților, în măsura în care această sumă reprezintă, în speță, rezultatul aplicării unui termen de prescripție de

cinci ani inspirat din termenul prevăzut la articolul 46 din Statutul Curții (hotărârea interlocutorie, punctele 57-85).

34 Având în vedere natura problemelor ridicate, importanța litigiului și caracterul tehnic al calculelor necesare pentru stabilirea drepturilor individuale ale reclamanților, Tribunalul consideră că este justificat faptul că aceștia din urmă au făcut apel la mai mulți consilieri, precum și la un expert contabil, subliniindu-se totuși că nu este dovedită necesitatea reprezentării reclamanților de către doi consilieri cu ocazia ședinței din 23 septembrie 2003.

35 În ceea ce privește argumentul reclamanților potrivit căruia cuantumul cheltuielilor recuperabile ar trebui să țină seama de pretinsa conduită abuzivă a Comisiei în cadrul procedurii principale, acesta trebuie respins ca fiind lipsit de pertinență.

36 Astfel, deși caracterul abuziv al conduitei unei părți este pertinent în ceea ce privește repartizarea cheltuielilor dispusă de Tribunal în hotărârea sau în ordonanța prin care se finalizează judecata, în conformitate cu articolul 87 alineatul (1) și alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul de procedură, acest caracter este lipsit de orice pertinență în etapa stabilirii cheltuielilor de judecată, efectuată de Tribunal în temeiul articolului 92 alineatul (1) din același regulament, întrucât această din urmă procedură are un caracter obiectiv, scopul său fiind stabilirea cheltuielilor necesare efectuate în cadrul procedurii, indiferent de caracterul, abuziv sau nu, al conduitei aflate la originea acestor cheltuieli.

37 Ținând seama de toate considerațiile care precedă, o justă apreciere a tuturor cheltuielilor recuperabile de către reclamanți din partea Comisiei permite stabilirea cuantumului acestora la 300 000 GBP, sumă care ține seama de toate împrejurările cauzei până la momentul adoptării prezentei ordonanțe.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

dispune:

Cuantumul total al cheltuielilor de judecată care trebuie rambursate de Comisia Comunităților Europene domnului Stephen G. Sanders și celorlalți 94 de reclamanți ale căror nume figurează în anexă este stabilit la 300 000 de lire sterline (GBP).

Pronunțată la Luxemburg, la 9 noiembrie 2009.

Grefier — Președinte

E. Coulon — M. Vilaras

Anexă

Keith Ashby,

Mark Ashman,

Geoff Atkins,

Yvonne Austin,

Neville Bainbridge,

R. Baker,

Ian Barlow,

Terry Boyce,

Robert Bracey,

Brian C. Brown,

Mike Browne,

James Bruce,

Neil Butler,

Paul Carman,

Roy Clapinson,

Royce Clay,

Derek Downes,

Graham Evans,

Jim Evans,

Tony Gallagher,

David Gear,

John Gedney,

David Grey,

Barry Grieveson,

Bernhard Haist,

David Hamilton,

Ray Handley,

Roy Harrison,

Michael Hart,

Phillip Haydon,

Ivor Hayward,

Mark Hopkins,

Keith Howard,

Peter Howarth,

Cyril Hume,

Eifion Jones,

Glyn Jones,

Andrew Lawler,

Gordon MacMillan,

Peter Martin,

Christopher May,

Derek May,

Ian Merrigan,

Richard Middleton,

Simon Mills,

Ray Musselwhite,

Tim Napper,

Keith Nicholls,

Mike Organ,

Robert Page,

Dai Parry,

Bill Parsons,

Derek Pledge,

Tim R. Potter,

Geoff Preece,

Tom Price,

Steve Richardson,

Shirley Rivers-Playle,

Alan Rolfe,

Michael Russell,

Stephen Sanders,

Stephen Scott,

John Shaw,

Michael R. Sibbald,

Nigel Skinner,

Paul G. Smith,

Tracey Smith,

Tony Spelzini,

Robin Stafford-Allen,

Robin Stagg,

Graham Stanley,

David Starkey,

Dave Sutton,

John Tait,

Michael E. Taylor,

Paul Tigwell,

George Toft,

Jim Tulloch,

Pat Twynam,

Tony Walden,

Martin Walker,

Norman Wallace,

Patrick Walsh,

Peter Watkins,

Mike Way,

Alan West,

Andy Whitby,

Srilal P. Wijetunge,

Brian L. Willis,

David J. Wilson,

David W. Wilson,

Julie Wright,

John Yorkshades,

David Young.